

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/z-milosci-do-matki/165428,Anna-Walentynowicz-19292010.html>
07.05.2024, 04:59

Anna Walentynowicz (1929-2010)

Anna Solidarność - Matka Solidarności

Przyszła na świat na Wołyniu. W 1937 r. zmarła jej mama. Ojciec założył nową rodzinę, a Anną zaopiekowali się sąsiedzi, polscy ziemianie. W wyniku wojennych zawirowań znalazła się pod Warszawą, następnie w Gdańsku. Już od najmłodszych lat bardzo ciężko pracowała, zwykle ponad siły, wiedziała, czym jest głód.

W 1950 r. rozpoczęła pracę w Stoczni Gdańskiej: przez 16 lat pracowała na wydziale ślusarni okrętowej, następnie z powodów zdrowotnych jako suwnicowa. Jako młoda dziewczyna uwierzyła w hasła Polskiej Ludowej o równości, państwie wolnym od wyzysku i przemocy. Została przodownicą pracy socjalistycznej Polski – wypracowywała do 300 procent normy, nagrodzono ją brązowym, srebrnym i złotym Krzyżem Zasługi, a jej zdjęcia pojawiały się w prasie. W 1951 r. została wysłana na III Światowy Zlot Młodych Bojowników o Pokój w Berlinie. Rok później została matką: na świat przyszedł jej jedyny syn Janusz.

Anna Walentynowicz stopniowo pozbywała się złudzeń co do socjalizmu. W grudniu 1970 brała udział w demonstracjach pod Komitetem Wojewódzkim PZPR w Gdańsku, uczestniczyła także w strajkach w Stoczni Gdańskiej w styczniu 1971 r. Zainteresowała się nią gdańska Służba Bezpieczeństwa. Była inwigilowana, jej nazwisko pojawiło się na liście osób przewidzianych do zwolnienia z pracy.

Z audycji Radia Wolna Europa dowiedziała się o istnieniu Komitetu Obrony Robotników i Wolnych Związków Zawodowych (powstałych w kwietniu 1978). Ich założyciele (m.in. Andrzej Gwiazda i Krzysztof Wyszowski) opowiadali się za zmianami politycznymi, demokratyzacją życia, możliwością zrzeszania się w wolne i niezależne związki zawodowe oraz obroną praw pracowniczych. W 1978 została jednym ze współzałożycieli Wolnych

Związków Zawodowych. Działała jawnie. Jej mieszkanie było punktem kontaktowym WZZ. To sprowadziło na nią szykany ze strony Służby Bezpieczeństwa MSW: zatrzymania na 48 godzin, rewizje, groźby zwolnienia z pracy.

8 sierpnia 1980, pięć miesięcy przed osiągnięciem wieku emerytalnego, Annę Walentynowicz dyscyplinarnie zwolniono z pracy. Decyzja dyrekcji przesądziła o wybuchu strajku 14 sierpnia, w wyniku którego powstał NSZZ „Solidarność”. Pierwszym postulatem protestujących robotników było przywrócenie Anny Walentynowicz, Andrzeja Kołodzieja i Lecha Wałęsy do pracy.

Walentynowicz była szykanowana, internowana, więziona za próbę upamiętnienia zamordowanych górników w kopalni „Wujek”. Próbowano ją zamordować. To ona zainicjowała głodówkę po mordzie dokonanym na ks. Jerzym Popiełuszcze. W latach 80. stanęła po stronie grupy Andrzeja Gwiazdy, krytykowała Wałęsę, potem układ okrągłostołowy i rządy postsolidarnościowe.

Żyła na uboczu, w ubóstwie. Zginęła 10 kwietnia 2010 w katastrofie polskiego samolotu pod Smoleńskiem. Już za życia została legendą Solidarności. To dla niej stanęła Stocznia Gdańska. Ona powstrzymała robotników przed opuszczeniem stoczni. Anna wpłynęła na losy strajku, na historię Polski i świata. Jej życie to obraz życia tysięcy Polaków w XX w. Anna to symbol walki o sprawiedliwość i uczciwość w życiu społecznym i narodowym. Matka Solidarności.

- ▶ [Sławomir Cenckiewicz: „Nie oddałam tego walkowerem...”. O Annie Walentynowicz \(1929-2010\)](#)
- ▶ [Arkadiusz Kazański: Sierpień '80 w Gdańsku](#)
- ▶ [Wykład Anny Walentynowicz, 16 czerwca 1989 r., USA](#)
- ▶ [90s. historii: 9 marca 1983 r. rozpoczął się proces Anny Walentynowicz](#)